

Fredsrörelsen I Kungälv

Minnesanteckningar från seminariet **Är alliansfrihet och neutralitet önskvärt och möjligt för Sverige?** på Nordiska folkhögskolan 2018-04-21

Seminariet startade med registrering av deltagarna. Under tiden underhöll elever från Nordiska folkhögskolans vislinje med sång a capella.

Åse Hansson hälsade drygt 40 deltagare välkomna och berättade om sin uppväxt, som var präglad av det kalla kriget och hotet om ett kärnvapenkrig. I slutet av 1980-talet ändrades maktbalansen och en viss lättnad spred sig, men också nya hot och konflikter uppstod. Nu börjar kärnvapenhotet dyka upp igen och frågan är, hur Sverige skall förhålla sig.

Därefter var det **Joakim Berndtssons** tur att prata om **Nato, alliansfriheten och det militära försvaret - vad tycker svenskarna?** Joakim är docent vid institutionen för Globala studier vid Göteborgs universitet och forskar om bland annat svensk utrikes- och försvarspolitik. Just nu arbetar han med att undersöka folkopinionen i dessa frågor och har i sin undervisning upptäckt att det finns stora kunskapsluckor.

Joakim började sin föreläsning med att tala om det politiska landskapet och om den ökande osäkerheten i vårt närområde. Aktuella frågor är nu ett nytt säkerhetsdilemma med t.ex. aggressionen mot Ukraina. Men vi har även ekologiska utmaningar och frågan om totalförsvarets uppgift. Nu används det i internationella insatser men skall även försvara vårt territorium. Vid konferensen Folk och försvar i Sälen i år ansåg regeringen, att krig är osannolikt, men att en upprustning är nödvändig och även införandet av allmän värnplikt igen. Försvaret skall vara ett gemensamt ansvar och vår internationella roll är viktig. Man framhöll även att alliansfriheten är värdefull och säkerhet nås främst genom samarbete, t.ex. med Finland.

I SOM-undersökningen har man frågat svenskarna, vad de tror om utvecklingen i världen och närområdet. 73 % var oroliga för utvecklingen i Ryssland och 82 % för terrorism men bara 57 % för militära konflikter. 74 % tycker att vi behöver ett starkt försvar (framför allt män och äldre personer), 53 % vill inte minska försvarsutgifterna och 62 % vill återinföra värnplikten. Trots detta har försvaret problem med förtroende och rekrytering.

Svenskarnas inställning till Nato har ändrats. 60 % tycker att alliansfrihet är bra, men inställningen till Nato har blivit mer positiv. Detta kan bero på att man inte vet, vad ett medlemskap innebär. Sverige är redan den mest integrerade staten i Nato av icke-medlemmarna. Även värdlandsavtalet och kärnvapenfrågan kan påverka inställningen till Nato. Om Nato blir en valfråga beror på vad som händer i omvärlden. För närvarande är de borgerliga partierna för (50 %) och S och V mot (20 resp. 9 % är för).

Frågorna för framtiden blir alltså om säkerhet kan nås genom upprustning, om vi skall ha ett starkt försvar och allmän värnplikt, vad ett medlemskap i Nato innebär och hur Sverige skall hantera utvecklingen i världen och vårt närområde.

Därefter blev det dags för frågor:

Varför kommer inte det ekonomiska perspektivet upp, när det gäller försvaret? Hur mycket vill vi betala? Ett års militära kostnader skulle räcka till 700 års FN-arbete.

Massmedias rapportering om hotet från Ryssland är oroande. Finns det någon forskning om medias roll? Joakim svarade, att forskning om konfliktlösning är viktigt. Konflikter kan uppstå på grund av missförstånd, så det är viktigt med öppna diplomatiska kanaler och även att lära ut källkritik.

Varför är vi rädda för Ryssland och varför är inställningen till landet så negativ? Joakim menade att det är konstigt att Ryssland upplevs så hotfullt, för de har en mindre befolkning än USA och mycket mindre försvarskostnader. Det finns många förklaringar till synen på Ryssland, både historiska, psykologiska och politiska. Det finns kunskapsluckor, för nutidshistoria lärs inte ut lika mycket som äldre historia. Det är enkelt att förklara en konflikt, om det finns en tydlig fiende. Säkerhetsrådets konstruktion med vetorätt är problematisk. Skolan och massmedia har ett ansvar för att utbilda befolkningen. Utan kunskap är det svårt att ta ställning i komplicerade frågor.

Efter lunchen var det **Pierre Schoris** tur att tala om **"Därför måste kärnvapen och Nato bli frågor i valrörelsen**". Schori började med att säga, att kärnvapenfrågan åter är aktuell. Donald Trump eller Kim Jong-Un kan ensam starta ett kärnvapenkrig. Vid åtta tidigare tillfällen i historien har världen stått på randen till ett kärnvapenkrig, det allvarligaste hotet var Cuba-krisen 1962. Idag finns det nio länder som har kärnvapen. Om inte kärnvapenstaterna lever upp till avtalet om nedrustning, uppmanas andra stater att skaffa kärnvapen

På 1960-talet arbetade man för en kärnvapenfri region i Norden och man ansåg att gemensam säkerhet skulle byggas i dialog med motståndaren. Under den borgerliga regeringsperioden sade Carl Bildt, att gemensam säkerhet bygger man med andra och menade då Nato. Karin Enström ansåg att Nato kunde förvara sina vapen på svensk mark.

År 2017 uttalade Nato/USA att vårt samarbete äventyras, om vi skriver på FN-konventionen om nedrustning av kärnvapen. Idag finns ett starkt folkligt stöd för att skriva på konventionen om kärnvapenförbud. Enligt Margot Wallström är kärnvapenhotet det enskilt största hotet idag. Pierre Schori anser att det är viktigt att protestera. Att det ligger kraft i protesterna visar t.ex. protesterna mot en svensk atombomb, mot Frankrikes kärnvapenprov på Mururoa, förbud mot landminor och klusterbomber, som alla haft ett positivt resultat. Åtta regioner och 120 stater är idag kärnvapenfria zoner. Det finns emellertid amerikanska Natokärnvapen i Tyskland, Italien, Belgien, Nederländerna och Turkiet samt på örlogsfartyg på internationellt vatten. Sverige måste hävda, att det aldrig får placeras kärnvapen i vårt land. Finland har ett sådant avtal.

I januari 2018 är sannolikheten för en olycka eller krig med kärnvapen större än någonsin. Situationen i Korea är oroande. 25 % av befolkningen utplånades av USAs flygbombning på 1950-talet. Detta är ett starkt minne hos befolkningen i Nordkorea. Sydkoreas president vill ha en återförening av länderna. Nu har Kim Jong-Un stoppat kärnvapenproven, eftersom landet har kärnvapen och därmed ett bra förhandlingsläge.

Pierre Schori påpekade, att det är en militär slagsida i debatten just nu. Men han håller med Margot Wallström om att "vill vi ha fred måste vi rusta för fred". Han anser också att det största hotet mot Europa är Europa i form av främlingsfientliga grupper och terrorism.

I Sälen 2018, på konferensen Folk och Försvar, var s och mp överens om att det största hotet är kärnvapen, medan de borgerliga hävdade, att vi behöver kärnvapenparaplyet. Redan 2010 lade c emellertid en motion om en kärnvapenfri zon i Norden.

Att säkerhetsrådet har kommit till Sverige för ett möte på Dag Hammarskjölds Backåkra är ett tecken på att Sverige är aktivt i säkerhetsrådet och att FN är en viktig organisation. Det finns de som tycker

att Nato är bättre på fredsskapande än FN, men Schori jämförde tre FN-aktioner, som avslutats framgångsrikt med ett positivt resultat (Sierra Leone, Elfenbenskusten och Liberia) med två Nato-aktioner med dåligt resultat (Afghanistan och Libyen).

Schori avslutade sitt anförande med en uppmaning till åhörarna: "Gör Hiroshimadagen till ett ställningstagande mot kärnvapen!" och "Rösta inte på ett parti, som motsätter sig FN-konventionen mot kärnvapen!"

Sedan följde frågor och synpunkter från åhörarna:

Ryssland som ett hot byggs av media men även av regeringen. Varför kan man inte komma överens i säkerhetsrådet? Kan inte Sverige lägga kompromissförslag?

Kan vi få upp frågan om en kärnvapenfri zon i Norden i valrörelsen eller viner partipiskorna? Schori gav oss rådet att skriva frågor till partierna.

Skulle USA tillåta en återförening mellan Syd- och Nordkorea? Schori trodde att de kanske skulle göra det för att bli hågkomna positivt. Men Trump är opålitlig, han har uttalat 2000 lögnar under 2017.

Har hotbilden förändrats? Putin vill återupprätta Rysslands anseende och hålla ihop landet, men militärt har Ryssland bara 1/10 av Natos vapenarsenal. Ubåtsincidenterna på 80-talet trodde varken Schori eller Palme på men protesterade på grund av det mediala trycket.

En åhörare tackade Schori för att han gjort frågan om kärnvapen till en partipolitisk fråga och för att han även tagit upp frågan om flyktingarna från Afghanistan.

Åse avtackade Schori och avslutade seminariet med sammanfattningen "Det finns en opinion mot den politik som förs. Låt oss se den i valet".

Sedan serverades kaffe och kaka. Manskören Hellmans drängar sjöng några sånger och det blev tid för spontana samtal, medan Pierre Schori signerade sina böcker

Kungälv 2018-04-21

Märit Larsson